

MEMÒRIA 2021

FUNDACIÓ CONGRÉS
DE CULTURA CATALANA

Cartell de la trobada del Congrés de Cultura catalana a Cambrils l'octubre de 1976

— ÍNDEX —

Pòrtic	4 .
Premis	5 .
Jornades Nació XXI	10 .
Publicacions	13 .
Projectes en línia	16 .
Comunicació	22 .
Organigrama	24 .
Associa-t'hi	25 .
Contacte	26 .

El 2021 no ha estat un any fàcil. La Covid-19 i les mesures excepcionals a què ha obligat han tingut, inevitablement, conseqüències negatives en el nostre teixit social i cultural. La pandèmia, a més, ha actuat sobre una societat encara marcada per la derrota del 2017 i per la repressió que des d'aleshores ha exercit i continua exercint l'Estat contra Catalunya.

Però no és temps de desànim. Durant aquest any, la Fundació Congrés de Cultura Catalana ha mantingut, i fins i tot ha ampliat, les seves activitats en una doble línia coherent: la memòria i la reflexió de futur.

En l'àmbit de la memòria, la publicació de l'obra *Una nova cultura per al poble*. El Congrés de Cultura Catalana i la modernització de la catalanitat (1975-1977), de Mariona i Manuel Lladonosa (beca de la Fundació 2018), ha assenyalat una fita en el coneixement del congrés, i també en el seu paper en l'àmbit més ampli de la lluita per la ruptura democràtica i la sobirania nacional, que va aplegar una gran part de la societat civil i del món acadèmic. D'altra banda, l'exposició virtual *El Congrés de Cultura Catalana* a través de l'objectiu de Montserrat Manent ha permès donar a conèixer un gran nombre d'imatges, en part inèdites, d'aquell esdeveniment.

El compromís crític amb el present i la proposta d'una reflexió sòlida i de mirada llarga sobre el futur es reflecteix en altres activitats, com la IV Jornada Nació XXI, la primera de caràcter virtual, dedicada a "Habitar el territori. Connexions i densitats contemporànies"; i els articles publicats a la revista, també virtual, *Pensem.cat*. I, en paral·lel, els nostres premis consoliden la seva funció de guardons de referència en els àmbits de la història, la llengua i el dret.

En aquest moment de balanç vull dedicar un sentit homenatge a l'amic Miquel Strubell i Trueta (1949-2022), que ens ha acompanyat durant trenta-dos anys, com a patró, director d'activitats i president, i que ens acaba de deixar. El seu exemple ens esperona a continuar treballant per un país de qualitat, lliure i feliç.

Agustí Alcoberro Pericay

President de la Fundació Congrés de Cultura Catalana

PREMIS

XXXVI Premi Ferran Soldevila

El Premi Ferran Soldevila de Biografia, Memòries i Estudis Històrics està dedicat a premiar als autors d'una obra de biografia o estudis històrics en els seus vessants polític, social, econòmic, biogràfic, artístic, literari o cultural sobre l'àmbit dels Països Catalans.

Teresa Abelló, Francesc Marco, Clàudia Pujol, Enric Pujol, Antoni Batista, Josep M. Torras, Agustí Alcoberro, Isabel Rodà i Queralt Solé

El jurat de la XXXVI edició va decidir, per unanimitat, concedir el premi a l'obra de Josep M. Torras i Ribé Misèria, "Poder i corrupció a la Catalunya borbònica (1714-1808)", publicada per Rafael Dalmau Editor. L'obra descriu, a través de l'anàlisi de documentació coetània, la situació política, econòmica i social de la Catalunya borbònica del segle XVIII, caracteritzada, com especifica el títol, per la misèria de la postguerra i pel poder despòtic i corrupte sorgit de la Nova Planta. Aquesta situació no varià al llarg de la centúria, malgrat que el país va aconseguir redreçar-se, tot recuperant els nivells de creixement anteriors a la guerra de Successió, davant l'actitud hostil o parasitària de les noves autoritats.

El llibre tanca, a més, una excel·lent trilogia, formada també per les obres "Guerra de Successió i els setges de Barcelona" (1999) i "Felip V contra Catalunya (2005)". Així mateix, el jurat va fer una menció especial a l'obra "ETA i nosaltres" d'Antoni Batista, publicada per Pòrtic Edicions. "ETA i nosaltres" posa el focus en les relacions de Catalunya amb l'organització armada, des de la seva fundació fins a la seva dissolució. Revisant tota la documentació acumulada, però amb una lupa nova, i recollint la polifonia de veus, inclosa l'experiència pròpia. Amb aquest llibre l'autor tanca una llarga i prolífica trajectòria analítica del conflicte basc amb una defensa deontològica de l'ofici de periodista.

Teresa Abelló, Josep m. Torras i Agustí Alcoberro

El 16 de juny es va celebrar el lliurament del premi a un acte, carregat de simbolisme, al jardí Ferran Soldevila de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona. Torras i Ribé va ressaltar que, després de la victòria borbònica de 1714, el nou règim es va dedicar a destruir sistemàticament tota la documentació existent més enllà de l'oficialista: *"Després de 1714 hi ha una esporgada documental. Dels dominants ho sabem absolutament tot, en canvi, dels dominats en sabem molt poc i sense documents no hi ha història. Ja ho diuen, que la història l'escriuen els vencedors, i aquí el contrast entre fonts oficials i fonts del territori permet que ens adonem que el decret de Nova Planta va ser sotmetiment, misèria i corrupció."*

Antoni Batista, Teresa Abelló i Agustí Alcoberro

XXXVI Premi Ferran Soldevila

Entrevista a Enric Pujol amb motiu del 50è aniversari de la mort de Ferran Soldevila

Enric Pujol

Ferran Soldevila (1894-1971) fou un dels historiadors catalans més importants i amb més renom del segle XX. Tanmateix, la Guerra Civil i els quaranta anys de dictadura van arraconar la seva obra, fent-la desconeguda, encara avui dia, per a la majoria del gran públic. Des de la Fundació Congrés de Cultura Catalana vam voler recuperar la seva memòria en l'any del 50è aniversari de la seva mort. Ho vam fer amb una entrevista en profunditat amb el professor d'història contemporània de la UAB, Enric Pujol, expert en la figura de Soldevila que també va participar en l'acte de lliurament del Premi Ferran Soldevila.

[Llegir l'entrevista](#)

XXX Premi internacional Ramon Llull de catalanística i diversitat cultural

Joseph Lo Bianco

El jurat del Premi Internacional Ramon Llull va atorgar aquesta distinció al lingüista australià Joseph Lo Bianco per promoure el multilingüisme i trobar l'equilibri entre les llengües locals i les llengües oficials, i pel seu coneixement, interès i compromís amb la cultura i la societat catalana.

L'acte de lliurament es va celebrar a l'Auditori Nacional d'Andorra, a Ordino, en un acte, presidit pel cap de govern d'Andorra Xavier Espot, que va comptar amb la participació de la consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Natàlia Garriga; del director de l'Institut d'Estudis Baleàrics del Govern de les Illes Balears, Mateu Malondra; del director en funcions de la Fundació Ramon Llull, Vicenç Villatoro; el director de l'Institut Ramon Llull, Pere Almeda i el president de la Fundació Congrés de Cultura Catalana, Agustí Alcoberro.

Lo Bianco, en una connexió digital a causa de la pandèmia, va mencionar que vivim en un moment on els drets culturals i lingüístics s'estan incorporant progressivament a les grans lluites globals per l'equitat, com el feminisme o l'antiracisme, però que fins ara han estat ignorats històricament per les grans organitzacions internacionals.

JORNADES NACIÓ XXI

IV Jornada Nació XXI

Les Jornades Pensem#NacióXXI volen ser un espai per reflexionar sobre la societat i la política en el marc dels Països Catalans, amb experts, actors socials i polítics.

La crisi del coronavirus ha accelerat encara més la necessitat de repensar de dalt a baix el model territorial dels Països Catalans: el rol que han de jugar les ciutats grans i mitjanes en un país que arrossega diferències territorials des de fa dècades, l'oportunitat que la pandèmia ofereix a les zones més despoblades (en termes de reequilibri, noves formes de treball, accés a la tecnologia i els serveis, creació cultural), l'aposta per una producció agrícola de proximitat competitiva i de qualitat que fomenti la sobirania alimentària, la importància de conservar i promoure el patrimoni paisatgístic com un actiu natural i cultural de futur, la democratització de les infraestructures de mobilitat i dels modes de transport, o el model de transició energètica en un context d'emergència climàtica, entre moltes altres qüestions.

Els reptes que tenim sobre la taula reclamen d'una nova agenda de pensament i d'acció amb aquest mateix objectiu. Conscients d'aquest fet, des de la Fundació Congrés de Cultura Catalana i l'Associació Catalana de Professionals, amb la col·laboració de la Fundació Catalunya Fons, van organitzar unes jornades en línia els dies 4, 11 i 18 de maig que sota el títol "Habitar el territori. Connexions i densitats contemporànies" es van proposar obrir un debat sobre el model de país al qual aspirem, en clau de desenvolupament sostenible, de cohesió social i des d'una perspectiva nacional.

4 de maig - ARTICULAR EL TERRITORI

Què vol dir un país articulat territorialment? Ho són els Països Catalans? Com s'ha de concebre aquesta articulació si l'objectiu és la cohesió? Quins actius territorials sumen i quins es contraposen (paisatge, patrimoni, indústria, agricultura, infraestructures, logística...)? Hi ha un projecte comú?

Mar Satorras. Laboratori de Transformació Urbana i Canvi Global de la UOC.

Margalida Ramis. GOB Mallorca.

Oriol Estela. Coordinador del Pla Estratègic Metropolità de Barcelona.

Roser Vernet Anguera. Filòloga i activista cultural i territorial (Priorat).

Ramon Ribera. Professor de la UOC.

11 de maig - TRAÇAR LES CONNEXIONS

Quines connexions ens cal traçar a través del territori per mirar al futur des de la nostra història? Com hem de connectar-nos amb les estratègies de producció agrícola de proximitat i de qualitat, de democratització de les infraestructures de mobilitat, o per assolir una transició energètica democràtica i equitativa? Com hem de adaptar-nos als efectes del canvi climàtic?

Andreu Escrivà. Doctor en biodiversitat i expert en canvi climàtic.

Ermen Llobet. Regidor de Transició Energètica i mediambiental en Ajuntament de Sant Pere de Torelló

Itziar González. Arquitecta i urbanista.

Arnau Queralt. Director del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya CADS

Sergi Saladié. Professor de Geografia de la URV.

Violeta Tena. Periodista setmanari El Temps

18 de maig - EQUILIBRAR LES DENSITATS

Qui i com hem de governar el(s) territori(s) i els espais de vida? Quines oportunitats ofereix la pandèmia a les zones més despoblades (en termes de reequilibri, noves formes de treball, accés a la tecnologia i els serveis, creació cultural)? Com podem construir les polítiques territorials des de les necessitats de la ciutadania? Hi pot haver solucions compartides entre els grans poblaments i els més petits? Fins a quin punt es pot planificar el poblament del territori?

Andreu Domingo. Sotsdirector del Centre d'Estudis Demogràfics CED de la UAB.

Carme Ferrer. Alcaldessa de Senan, vicepresidenta de l'associació Micropobles.

Pili Sanmartín. Diplomada en Educació Social i Màster d'Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania. Celler

Bàrbara Forès.

Ramon Queralt. Consultor ambiental i activista.

Xavier Duran. Periodista científic

PUBLICACIONS

Una nova cultura per al poble. El Congrés de Cultura Catalana i la modernització de la catalanitat (1975-1977)

Publicat el mes de novembre per el Grup Enciclopèdia, el llibre és fruit de la beca de la Fundació Congrés de Cultura Catalana, atorgada l'any 2018 al projecte presentat per **Manuel Lladonosa i Mariona Lladonosa**.

Els autors fan un recorregut a fons a través de la història d'El Congrés de Cultura Catalana per analitzar en profunditat la seva gestació, trajectòria i influència en el conjunt dels Països Catalans i planteja, a través d'un estudi històric i sociològic minuciós, la relació entre catalanisme, transició i identitat nacional en una aproximació que ens permet copsar-ne la importància i entendre com es va promoure i com va evolucionar.

Especialment, s'hi assenyala l'esforç del Congrés a l'hora de fer una revisió i actualització de la cultura des d'uns punts de vista nous, més amplis, capaços de proposar noves formes d'imaginació nacional de la catalanitat, algunes d'elles perdurables fins avui en dia. Un llibre que ens ajuda a entendre els processos de modernització, canvi i influència de les identitats socials de la segona meitat del segle XX sobre la nació.

Actes de presentació

Barcelona
Fundació Antoni Tàpies
Dimecres 10 de novembre

En aquesta presentació, els autors van estar acompanyats del president de la Fundació Congrés de Cultura Catalana, Agustí Alcoberro i del director general del Grup Enciclopèdia, Joan Abellà.

La glosa del llibre va anar a càrrec de Xavier Antich, president de la Fundació Tàpies,

Lleida
Universitat de Lleida, Edifici del Rectorat – Saló Víctor Siurana
Dijous 22 de novembre

La benvinguda a l'acte va correspondre a Joan J. Busqueta, vicerector de Cultura de la Universitat de Lleida.

Amb l'assistència d'Agustí Alcoberro i Joan Abellà, en aquesta ocasió el format de la presentació va ser un interessant diàleg entre els autors i l'escriptor Jordi Amat.

Exposició de fotografia "El Congrès de Cultura Catalana a través de l'objectiu de Montserrat Manent"

Montserrat Manent va néixer a Mataró el 1940. Actualment viu a Barcelona, s'ha dedicat professionalment a la fotografia des dels quinze anys i ha exercit també de documentalista gràfica. Per aquest motiu ha trepitjat contínuament les terres, els museus i els arxius dels Països Catalans i de l'Aragó.

Amb l'objectiu de crear una exposició en línia per difondre les imatges del Congrès, la Fundació ha dut a terme la tasca de documentació i digitalització d'un arxiu que representa un testimoni valuós i gairebé inèdit d'aquest esdeveniment cabdal de la Transició.

En una primera tasca es va ampliar la documentació feta en el 2020 de l'arxiu de la fotògrafa fins arribar a un total de:

- Negatius 135 en blanc i negre (960 fotos)
- Negatius color 135 (400 fotos)
- Negatius en blanc i negre 120 (300 fotos)
- Diapositives en color 120 i 135 (700 fotos).
- El conjunt de l'arxiu fa, doncs, un total aproximat de 2.360 fotos.

En el disseny de la web, la prioritat absoluta la tenen les imatges, que es veuen sempre a pantalla completa i es poden ampliar i observar sense text, buscant així una experiència de navegació que porti a l'usuari a interactuar amb cada imatge per a anar aprofundint en la informació.

El guió de l'exposició es va centrar a crear un relat a través de 6 dels actes principals del Congrés documentats per la fotògrafa:

1. ACTES INAUGURALS: El 8 de desembre de 1976 es va realitzar la presentació oficial del Congrés de Cultura Catalana al Palau de Congressos de Montjuïc.
2. LA VAGA DE LAFORSA AL PARC DE LES AIGÜES DE CORNELLÀ: El 21 de desembre del 1975, cinc setmanes després del 20-N, va tenir lloc la presentació dels treballs preparatoris del Congrés de Cultura Catalana al Parc de les Aigües de Cornellà de Llobregat.
3. REVITALITZACIÓ POPULAR I FOLKLORE: SANTES CREUS: La campanya per la revitalització popular i del folklore es va centrar en la revitalització i l'ensenyament escolar de la sardana. Pere Puig i Zabala, president fundacional de la Federació Unió de Colles Sardanistes de Catalunya, en fou el responsable.
4. DEFENSA DE LA LLENGUA CATALANA: L'APLEC DEL PUIG: El punt final de la campanya per l'ús oficial del català va tenir lloc el 23 d'octubre de 1977 al Puig de Santa Maria (País Valencià) coincidint amb el XII Aplec del Puig.
5. ACTES DE CLOENDA: Els actes de cloenda es van celebrar del 21 al 27 de novembre del 1977, exactament dos anys després de la mort del dictador Francisco Franco, i foren presidits per Josep Tarradellas, que just acabava de tornar a Catalunya de l'exili com a president provisional de la Generalitat de Catalunya.
6. HOMENATGE DELS CANTANTS DE LA RESISTÈNCIA: Les activitats de cloenda van seguir amb un homenatge als Països Catalans per part dels cantants de la resistència a Andalusia, Castella, Euskadi i Galícia.

Amb la col·laboració de:

The logo for 'Pensem' features a stylized tree icon to the left of the word 'Pensem' in a serif font.

www.pensem.cat

La pandèmia mundial de la CoViD-19 va trastocar de tal manera els nostres sistemes socials que la comunitat científica s'està plantejant com canvia i canviarà les nostres vides en el futur immediat.

En el mes de gener i febrer, Pensem va publicar una quinzena d'articles hde persones expertes en diverses matèries per explicar com preveïen que ens afectaria la nova situació, tenint en compte que havia incidit de ple en el nostre sistema de vida.

Autors per data de publicació: EMILI PRADO, JORDI VALLVERDÚ, CARME ECHAZARRETA, CARMINA CRUSAFON, NICOLÁS BARBIERI, F. XAVIER VILA, JOSEP MARIA GANYET, CARLES DONAT, CAROL GALAIS, SHEILA GONZÁLEZ, XAVIER BONAL, FRANCESC ROMAGOSA, BENET FUSTÉ, GUILLEM LÓPEZ CASASNOVAS i CARME CARRION.

Entre els mesos de juny i juliol de 2021, es va publicar el dossier «El català al món digital», amb la intenció de reflexionar sobre el present i futur de la llengua en els nous contextos comunicatius que estan arribant, des dels assistents de veu als sistemes d'intel·ligència artificial, les xarxes socials o les plataformes audiovisuals.

Amb aquests articles es volia afavorir un diàleg multidisciplinari en què hi intervinguessin múltiples perspectives, no només la lingüística tradicional, sinó també perfils obertament tecnològics, d'altres de més periodístics, d'altres de més universitaris, d'altres de més empresarials... El resultat en el seu conjunt va ser d'allò més ben reconegut per l'audiència, amb comparticions constants a les xarxes socials. D'aquesta manera, es va acomplir amb escreix l'objectiu de "promoure el català com a llengua del món digital i de les noves tecnologies".

El conjunt del dossier va comptar amb el suport de l'operadora de telefonia Parlem, el director de la qual, Ernest Pérez-Mas, sostenia en l'article de presentació: "Cal lluitar per garantir el dret a viure en la nostra llengua no només als carrers, els comerços, les aules, les administracions o els jutjats, sinó també quan naveguem per Internet, quan parlem amb un assistent de veu, quan interactuem a les xarxes socials, quan fem servir una App o quan gaudim de continguts d'oci a les plataformes d'streaming."

Autors per data de publicació: ANNA TORRIJOS, ANTON FERRET, VANESSA BRETXA, CARLA BRUGUER, MAITE MELERO, JOAN MANEL LOPEZ FRANCESCH, MARIOLA DINARÈS, BAYBARS KÜLEBI, VICTOR RODRIGO, NOÉ CASAS, MARTA R. COSTA-JUSSÀ, MARINA MASSAGUER, AVEL·LÍ FLORS-MAS, F. XAVIER VILA, MIREIA FARRÚS i MARTA VILLEGAS.

ESTUDI SOBRE LA TRANSFERÈNCIA DE LA RECERCA EN CATALÀ

La Fundació Congrés de Cultura Catalana va realitzar entre maig i novembre de 2021 un estudi dirigit per Marta Rovira-Martínez -professora associada a la UAB i investigadora de la UPF- centrat en els grups de recerca de les universitats dels Països Catalans per tal de conèixer-ne les necessitats comunicatives, els motius pels quals comuniquen/no comuniquen, els impediments amb els quals es troben, quines relacions mantenen amb els diversos mitjans de comunicació, la llengua que trien per comunicar, etc. L'estudi partia d'una metodologia que combinava tècniques qualitatives i quantitatives. D'una banda, es van fer nou entrevistes a gabinets de comunicació de les universitats i sis entrevistes a responsables de grups de recerca. De l'altra, que es va dur a terme, a través de la revista Pensem, una enquesta a tots els grups de recerca de les universitats de la Xarxa Vives, de la qual se'n van obtenir 501 respostes.

COMUNICACIÓ

Butlletí en línia

667 subscriptors

18 enviaments

Percentatge mitjà d'obertura 58% - Obren sovint el missatge 47% - Obren de vegades el missatge 17% - Obren rarament el missatge 36%.

Repercussió en premsa de la presentació del llibre "Una nova cultura per al poble"

 Audiència @fundacióCCC

Desembre 2020: 1.884

Desembre 2021: 2.027

 Audiència @fundacióCCC

Desembre 2020: 622

Desembre 2021: 584

ORGANIGRAMA

PATRONAT

President

- Agustí Alcoberro Pericay

Vicepresidenta

- Montserrat Casals Genover

Secretària

- Marina Pujol Pastó

Patrons Vitalicis

- Josep Espar Ticó

Patrons Nats

- Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona
- Acció Cultural del País Valencià
- Obra Cultural Balear

Patrons Electius

- Enric Casals Genover
- Ivan Serrano Balaguer
- Joan Albert Casanovas
- Ricard Guerrero
- Xavier Llach
- Francesc Marco-Palau
- Pere Sala Martí
- Miquel Strubell i Trueta
- Jaume Subirana Ortín
- Teresa Ferriz Roure

COMITÈ EXECUTIU

President

- Agustí Alcoberro Pericay

Vicepresidenta

- Montserrat Casals Genover

Secretària

- Marina Pujol Pastó

Tresorer

- Joan Albert Casanovas Berdaguer

Vocals

- Jordi Jiménez Guirao
- Teresa Ferriz Roure
- Pere Sala Martí
- Ivan Serrano Balaguer

EQUIP TÈCNIC

Direcció 1 de gener - 30 de juny

- Marta Rovira Martínez

Comunicació, activitats i direcció

1 de juliol - 31 de desembre

- Carme Garcia Fabón

Pensem.cat

- Bernat Ferrer Frigola

ASSOCIA-T'HI

4

Raons per associar-te a la Fundació Congrés de Cultura Catalana

Participar en accions de debat en el si de la societat civil sobre el fet nacional.

Contribuir a construir lligams entre les entitats dels Països Catalans.

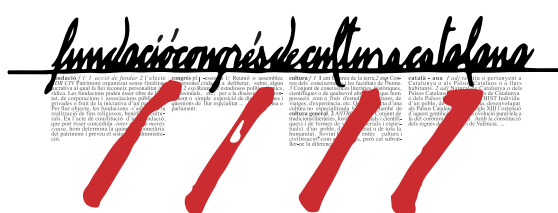

Contribuir a construir un projecte nacional basat en els valors de la democràcia, el pluralisme i la llibertat.

Donar suport a les activitats promoció de la llengua i l'anàlisi del fet nacional català a través dels premis i beques.

CONTACTE

www.fundaciocongres.cat
www.congresdeculturacatalana.cat
www.pensem.cat
www.nacioxxi.cat

info@fundaciocongres.cat

93 410 68 66

@FundacioCCC

FundacioCCC

Rambla de Catalunya, 31, principal 1a · Barcelona